

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного
факультету
доц. Крохмальний Р.О.

31 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проблеми усного перекладу

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізація	035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська
факультет	<u>філологічний</u>

Львів – 2023 рік

Робоча програма «Проблеми усного перекладу» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 035 філологія, спеціалізацією 035.032 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша болгарська „31” серпня 2023 року.

Розробники: доц. к.ф.н. Сорока О. Б.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

“31” серпня 2023 року

(підпис) (доц. Сорока О.Б.)
(прізвище та ініціали)

Затверджено Вченою радою філологічного факультету
Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

“31” серпня 2023 року

Голова

(підпис) (доц. Крохмальний Р.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Напрямок підготовки	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 035 Філологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціалізація 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська	2-й	
Індивідуальне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання у 3-у семестрі: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	----- 16 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	

		Самостійна робота	
		58 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання у III семестрі – 2 до 1.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – підготувати фахівців у галузі усного перекладу, що передбачає розвиток фахової компетентності перекладача для забезпечення процесу міжмовної і міжкультурної комунікації в різних галузях і сферах економіки, науки, техніки, освіти, культури шляхом перекладу різножанрових текстів з болгарської мови українською та навпаки;

– сформувати у студентів професійні навички усного перекладача, підготувати фахівців з усного перекладу (болгарсько-українського та українсько-словацького) високої кваліфікації для здійснення усних перекладів різної тематики та складності, для подальшої роботи в різних установах в якості усного перекладача (перекладача на заходах різного типу, перекладача-референта, перекладача-менеджера, гіда-перекладача, перекладача-супроводжуючої особи);

– підготувати студентів до проведення самостійних наукових досліджень у сфері усного перекладу.

Основні **завдання** навчальної дисципліни «Проблеми усного перекладу»:

- ознайомити студентів з теоретичними основами усного перекладу та становленням усного перекладу як виду професійної діяльності;
- ознайомити студентів з основними принципами та правилами діяльності усного перекладача, проблемами психологічного характеру із якими стикається усний перекладач;
- навчити долати психологічні та екстралінгвістичні (позамовні, країнознавчі) проблеми й труднощі, пов'язані із практикою перекладу;
- розвивати у студентів найважливіші види мовно-розумової діяльності з метою застосування теоретичних знань на практиці усного (синхронного та послідовного) перекладу;
- розвивати у студентів перекладацьку компетентність, фахові практичні вміння та навички перекладу з болгарської мови українською та навпаки різної тематики.
- формувати й закріплювати стійкі практичні навички усного абзацно-фразового, послідовного та синхронного перекладу на слух, а також перекладу з аркуша;
- навчити застосовувати техніки вільного усного перекладу для потреб ділових переговорів та ведення бізнесу болгарською мовою;
- поглиблювати знання щодо організації мови та фонові знання, що мають відношення до країни мови, на яку та з якої здійснюється усний переклад;
- правила професійної етики.

Опанувавши дисципліну студент повинен:

знати: - основні теоретичні проблеми усного перекладу;

- класифікацію видів усного перекладу;
- типові помилки при усному перекладі;
- правила професійної етики перекладача;

уміти: - швидко, впевнено та правильно користуватися здобутими знаннями на практиці;

- професійно здійснювати адекватний усний переклад різностильових та різножанрових текстів загального характеру чи спеціальної тематики з голосу, аркуша, аудіо- або відеозапису;
- спонтанно та чітко висловлювати думки двома мовами, швидко підбирати адекватні мовні засоби в різних жанрах усного мовлення;
- самостійно застосовувати лексичні та граматичні трансформації під час перекладу, адекватно перекладати одиниці різного мовного рівня;
- реферувати, перекладати та коментувати усний матеріал різної тематики, стилів, жанрів;
- вільно перекладати з болгарської мови українською та навпаки, вміти оцінювати якість виконаного перекладу;
- долати труднощі та складні ситуації під час усного перекладу, поводитись при перекладі згідно з основними правилами вербальної та невербальної поведінки перекладача, володіти професійним етикетом перекладача;

ЗК:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших

професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ФК:

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 10. Здатність застосовувати знання методів перекладу текстів різних типів, тематики, жанрів і стилів під час процесу перекладу; обґрунтовувати свої перекладацькі стратегії та рішення; забезпечувати точність перекладу та дотримання норм тієї мови, якою здійснюють переклад.

ПРН:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 18. Володіти на високому рівні болгарською мовою для здійснення професійної діяльності.

ПРН 19. Володіти технікою письмового та усного перекладу, вміти обирати оптимальні перекладацькі стратегії та рішення, організувати процес перекладу відповідно до типу, тематики, стилю та жанру тексту мовою оригіналу і способу його оформлення мовою перекладу.

3. Програма навчальної дисципліни

III семестр

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Тема 1: Історія усного перекладу. Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. Творчо-мисленнєвий процес усного перекладу. Види усного перекладу. Місце усного перекладу серед інших гуманітарних дисциплін.

Тема 2: Сутність та особливості перекладацької діяльності. Вимоги до усного перекладача. Професійні навички усного перекладача. Психологічна підготовка усного перекладача для роботи в умовах стресу. Психологічні труднощі усного перекладу. Шляхи подолання «психологічного бар'єру» на початку усного перекладу. Подолання труднощів при сприйнятті іноземної мови на слух. Складності слухового сприйняття в розпізнаванні слів, структур, речень при ефекті так званого злиття звуків. Найтипівіші скарги перекладачів за умови недостатньої психологічної підготовки до усного перекладу («страх», «стан емоційного шоку», збій ритму дихання, втрата голосу, «провали в пам'яті», втрата адаптаційних механізмів та ін.).

Тема 3: Усний двосторонній переклад. Етапи обробки інформації при усному перекладі. Прийоми раціонального перекладу та способи нестандартного перекладу в усному перекладі. Вимоги до професійного усного перекладу. Лексичні аспекти перекладу. Граматичні труднощі усного перекладу.

Тема 4: Практика усного перекладу. Закономірності та особливості у перекладі з рідної мови на болгарську та навпаки. Набуття навичок швидкого перекладу без пауз і зупинок. Вправи на тренування пам'яті та концентрації уваги. Навчання ритму, фразування, інтонації, правильного дихання. Моделювання та автоматизація мовних структур.

Змістовий модуль 2

Тема 5: Практичне набування навичок послідовного та синхронного перекладу. Розвиток перекладацьких умінь та навичок: зорового-усного перекладу з аркуша; двостороннього усного перекладу на слух інформації, поданої технічними засобами; швидкого перекладу й читання іншомовних матеріалів з зазначеної спеціальності з вичерпним розумінням змісту та стислим передаванням основної думки рідною мовою.

Тема 6: Послідовний переклад як процес передачі повідомлень. Переклад конференцій, практика у «віртуальному офісі». Абзацно-фразовий переклад без запису під час пауз

оратора. Перекладацький скоропис. Форми скороченого запису при усному послідовному перекладі.

Тема 7: Основи синхронного перекладу. Використання технічних засобів: спеціальне обладнання під час роботи: кабінка та пульт перекладача, радіо- та звичайні мікрофони, акустичні та відео-системи тощо. Бригадний метод при синхронному перекладі. Екстралінгвістичні труднощі та проблеми взаєморозуміння й перекладу.

Тема 8: Критерії оцінювання перекладу. Окремі міжнародні норми, стандарти та вимоги до усного перекладу. Деякі правові питання усного перекладу, пов'язані з міжнародними переговорами будь-якого рівня. Етичні норми при усному перекладі. Вартість усного перекладу.

4. Структура навчальної дисципліни XI семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1													
Тема 1.	4	2	2			7							
Тема 2.	4	2	2			7							
Тема 3.	4	2	2			7							
Тема 4.	4	2	2			8							
Змістовий модуль 2													
Тема 5.	4	2	2			7							
Тема 6.	4	2	2			7							
Тема 7.	4	2	2			7							
Тема 8.	4	2	2			8							
Усього годин	32	16	16			58							

5.

5. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3-й семестр		
1	Усний переклад економічної тематики: стан та розвиток економіки, світова економічна криза. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
2	Усний переклад правознавчого та політичного характеру: політичне життя, євроінтеграція, законодавство, вибори. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
3	Усний переклад культурологічного змісту: театр, книжковий форум, літературні зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
4	Усний переклад сфери міжнародних відносин та офіційно-ділового стилю: заяви, протоколи, візити. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2

5	Усний переклад медичної тематики та сфери охорони здоров'я. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
6	Усний переклад науково-технічної сфери: нове у світі, створення нових продуктів, IT-технології, мітінги, співбесіди. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
7	Усний переклад релігійного характеру: проповіді, лекції, зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
8	Усний переклад фільмів, мультфільмів, вистав. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	2
	Разом у XI семестрі	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Усний переклад новин різної тематики. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	20
2	Усний переклад радіопередач: спонтанне мовлення ведучих, передачі різної тематики. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	15
3	Усний переклад фейсбук-стрімів, вебінари, курси підвищення кваліфікації. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	15
4	Усний переклад побутового характеру. Переклад анекдотів. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	8
	Разом	58

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання завдань і вправ практичного характеру у позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих питань;
- підготовку доповідей та рефератів;
- самостійне вивчення окремих теоретичних питань тем курсу.

7. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, демонстрація, ілюстрація, метод спостереження, метод аналізу, частково-пошуковий метод, інтерактивні методи, створення ситуацій зацікавленості. Під час практичних занять студенти переглядають відеосюжети та слухають аудіоуривки, що ілюструють роботу в різних видах перекладу, тренуються робити різні види перекладу.

8. Методи контролю

Контроль успішності студентів включає поточний контроль за виконанням самостійної роботи та практичних завдань. Підсумкове оцінювання виконання самостійної роботи та інших видів роботи проводиться за 100-бальною шкалою.

9. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування та самостійна робота								Іспит 50	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8		
7	7	7	8	7	7	7	8		

Критерії оцінювання успішності студентів: Критерії оцінювання успішності студентів: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступною системою: усне опитування за темами лекційних та практичних занять – від 1 до 3 балів; індивідуальні завдання (синхронний та послідовний усний переклад) оцінюються від 1 до 13 балів кожне; екзамен (опитування в усній формі, що стосується тем, висвітлених під час лекційних занять) – 50 балів.

10. Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
			Екзамен, диференційований залік	Залік	
A	Відмінно	90 – 100	Відмінно	5	зараховано
B	Дуже добре	81 – 89	Добре	4	
C	Добре	71 – 80		3	
D	Задовільно	61 – 70	2		
E	Достатньо	51 – 60			
FX (F)	Незадовільно	0 – 50	Незадовільно	2	не зараховано

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або колоквиумів чи контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

11. Методичне забезпечення

Тексти, аудіо- та відеозаписи різної тематики (українською та болгарською мовами). Словники: тлумачні, перекладні, фразеологічні, синонімічні, термінологічні, неологічні.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Алексієва Б. Теорія и практика на устния превод / Б. Алексієва – Софія: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с.
2. Максименко О.В. Усний переклад: теорія, вправи, тексти (французька мова). – Київ, 1986.
3. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). – Київ: Ленвіт, 2007. – 416с.
4. Мірам Г. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат. Посібник з англійської мови для ВНЗ (+ компакт-диск.) /О.Гон, В Морозов, В.Гулик, М.Голованчук. – К.: Факт, 2005. – 152 с.

5. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В.Новоселецька, О.А.Пелипенко – Острог, 2007 – 193 с.
6. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник./ За ред.. Л.М.Черноватого та В.І.Карабана. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 152 с.

Додаткова:

1. Крейчова Е. Славянський Вавилон (за інтерференціями між славянськими мовами) / Е. Крейчова. – София: Парадигма, 2016. – 105 с.
2. Ликоманова И. Славяно-славянський переклад: Лінгвістичний підхід до художнього тексту / И. Ликоманова. – София: УИ «Св. Климент Охридський», 2006. – 301 с.

Електронні ресурси:

1. <https://ibl.bas.bg/rbe/>
2. <http://bg.glosbe.com/uk/bg/>